

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Navodila za avstro-ogrsko kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K;
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije se pošiljajo preko.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo,
posreduje. Kmetopna peti-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 80 vin.,
velikost po dogovoru.

77. števil.

V Ljubljani, v četrtek, dne 29. julija 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljatve
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво
«Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Nekoliko jasnosti.

S svojo nezmislno in brezvestno obstrukcijo so se pripravili klerikalci v zagato, iz katere jih ne rešijo vsi ponatiski iz duševno sorodnih klerikalnih in agrarnih klepetulj, objavljenih v «Slovencu». Seveda se razume, da ne morejo Šustersič in njegove oprode stopiti pred narod ter si potrkati na prsi in zaklicati «mea culpa». Svoje početje hočejo opravičiti, pa se poslužujejo barnumske metode. Veliki bobni done, narodnost in domovina dajeta snov za reklamo in sploh se dela tako, kakor da so klerikalci doživeli velikanski triumf in da jim ga priznava ves svet.

Toda kaj je v resnici s tistim velikanskim uspehom?

Spomnimo se pred vsem, kako se je pričela klerikalna opozicija. Po zimi se ni bilo ničesar opaziti o nji. Saj je umevno. Bienenrthovo vlado je ustvaril Gessmann in do tistega časa je bilo našim klerikalcem vse sveto, kar so počeli dunajski krščanski socialci. Torej jim je bilo tudi Bienenrthovo ministrstvo ljubo. Še prvo zaključitev državnega zbora so odobraval, Bienenrthu pa so izrekli zaupnico, ko so mu poverili nalogo, pokrbeti za delavnost državnega zbora.

Vse to je bilo tudi v «Slovencu» črno na belem ter se ne da vtajiti. Kaj se je, odnosno kaj se ni zgodilo, ko se je Bienenrthova vlada hipoma izpremenila v «predpustno»? Katoliški element se ni skrčil v prenovljenem kabinetu; sedanje Bienenrthovo ministrstvo ni nič manj klerikalno od prvega, je pa bolj klerikalno od Beckovega; sicer ne bi bili z njim zadovoljni Gessmannovci. In doslej se nam je vendar dopovedovalo, da igrajo v politiki S. L. S. «krščanska» načela prvo vlogo. Tu se torej ne morejo iskati razlogi. Sploh je brezvspešno

stikati po načelnih razlogih nenadne klerikalne opozicije. Pač pa je jasen negativen razlog. Ko Šustersič ni postal minister, je postal opozicionalec.

Seveda ne zamerimo slovenskim poslancem, če so v opoziciji proti Bienenrthovi vladi. Po našem prepričanju sploh ne more biti njih prostor nikjer drugje. Toda koliko je vredna taka opozicija, katere ne bi bilo, če bi bil Šustersič minister? Koliko tehta opozicija, ki je porojena edino iz osebnih interesov?

Ampak dobro. Opozicija je nastopila, pripravila je Bienenrthu mnogo težav in nič ni bolj naravnega, kakor da je hotela zrušiti Bienenrtha. Toda kaj se je zgodilo? Ko je imel Bienenrth rekrute in proračun, torej vse, kar je nujno potreboval, so klerikalci izjavili, da je parlament izčrpal svoje polno delo. In da izsilijo priznanje tega mnenja, so vložili svoj cent nepotrebnih nujnih predlogov.

Stvarno je že to logika, ki se kar kľofuta. Kako se more od parlamenta, ki je baje izčrpal svojo nalogo, zahtevati, da naj reši osemdeset nujnih predlogov? Če nima nič več delati, tudi nima reševati novih predlogov. Seveda ni šlo klerikalcem za logiko. Danes pravijo, da jim je šlo za boj proti Bienenrthu. Toda takrat, ko je bil rešen proračun, niso rekli besedice o Bienenrthu, temveč so le deklamirali, da je parlament izčrpal svojo nalogo. Njih priznani nameri torej ni bil, delati Bienenrthu težave, temveč preprečiti delo parlamenta, preprečiti torej tudi opozicionalno delo, preprečiti v zadnji vrsti tudi Bienenrthov padec. Zakaj o tem je bil izključen vsak dvom: Če bi bil parlament ostal skupaj, bi se bilo lahko zgodilo, da bi bil Bienenrth ostal brez večine in se spravi v tako stisko, da bi bil moral izvajati posledice; čim je bila izsiljena zaključitev državnega zbora, je bil Bienenrth zavarovan obstanek vsaj za dobo počitnic.

To je vse tako enostavno, da razume normalen otrok lahko nezmislno klerikalne politike.

Računati pa moramo še z dejstvom, da klerikalci niso imeli takega uspeha v misli. Tedaj je pa stvar še bolj žalostna, ker bi bilo tedaj jasno, da je najmočnejša slovenska stranka nezmislno preračunati posledice svojega ravnanja. Tudi v tem slučaju je za slovenski narod važno, da se iznebi vodstva, ki ga goni v pogin.

Goriške volitve.

Nove volitve za goriški deželni zbor so razpisane, ker je bil položaj v starem deželnem zboru tak, da se celo leto ni mogel konstituirati deželni odbor. Znano je, kako čudne zveze so nastale v goriškem parlamentu; slovenska liberalna stranka je bila združena z italijansko klerikalno, slovenska klerikalna pa z italijansko liberalno. Bilo je kar za opereto. In nad vse veselo je bilo, ko je goriški nadškof ozigosal zveze katoličanov s «frama-soni» in «brezverci», pa so slovenski klerikalci z najkomičnejšo resnobo trdili, da se to ne tiče njih ampak — italijanskih klerikalcev.

Gotovo — goriški deželni zbor je bil karikatura. Vlada ga je razpustila in če bi bila storila to že prej, bi bila ravnala pametnejše. Vendar pa je vprašanje, kaj se bo doseglo z razpustom. Upanje, da se razmerje strank z novimi volitvami temeljito predrugači, je skoraj povsem iluzorično. En mandat govaldol ne pomeni nič. Če pa ostane pri starem, je pričakovati, da se ponovi čedna igra «cigu—migu» tudi v novem deželnem zboru in potem gre lahko vse po znanem vzorcu sine grazia — v neskončnost.

Da je tak položaj trajno nevzdržen, ni treba dokazovati. Vladi je morda ljubo, da nima nadlog z deželnim zborom in rajši gospodari brez njega kakor z njim. Toda ljudstvo ima pravico zahtevati, da pride do besede, dokler so sedanje deželne meje, v deželnem zboru.

Tedaj pa vlada ni dopolnila svoje naloge, če je razpustila deželni zbor, temveč ima tudi skr-

PODLISTEK.

Vprašanje.

Saj pač ni treba, da bi vam razkladal, kaj je avtomat? Dandanes ve to vsakdo. Nekdaj pa nihče ni vedel, kaj je avtomat. A če pravim, da ve to dandanes vsakdo, se mora tudi to relativno smatrati, kajti zelo mogoče, da bi zamorci ali pa Malajci v marsikaknem avtomatu spoznali kakšnega boga. S čimer se nikakor ni rečeno, da smo mi večji modrijani od zamorcev in Malajcev. Tudi mi častimo mnogo bogov, ki niso bogovi in nihče ne more povedati, kdo ima za svoje bogočastje boljše razloge.

Manica morda ni vedela, kaj je avtomat. In jaz se ne bi čudil temu. Avtomat ne ve sam, kaj je. V našem času je dobiti še jako mnogovrstnih, takorekoč inteligentnih avtomatov. Spominjam samo na tiste lutke, ki so iz lesa, ali bogve iz česa, pa znajo ne le hoditi in plesati, temveč celo govoriti: papaaa, maaaa...! Nekoč sem videl tako igračko, ki je znala dva cela stavka.

Manica pa ni nikdar toliko govorila, vsaj jaz vem, ne. Če bi me bil kdo vprašal, ali je Manica avtomat, ne bi bil mogel mirne duše odgovoriti: Ni! Bolj verjetno se mi je zdelo, da je.

Pogostoma sem jo videval, kadar je šla zjutraj v tovarno, česteje pa zvečer, če se je vračala domov. To je umevno, kajti kdor hoče videti delavke, idoče v tovarno, mora zgodaj vstajati. Manica se je temu privadila, ako je imela sploh

kdaj kakšno drugo navado, jaz bi pa gotovo naredil kakšno norost ali pa kakšen obupen čin, ako bi moral vsako jutro ob četrti, ali recimo ob peti, ali dajmo celo ob šesti uri vstati. Včasih sem se čudil, da niso ljudje naredili še nobene revolucije, ker se morajo zjutraj ob zgodnji uri dvigati iz postelje. Manici pa to ni bilo nič. Naj je bilo lepo ali slabo vreme, svetlo ali temno jutro, vroče ali mraz — ona je vstajala ob svoji navadni uri, kakor bi jo bil kdo vsak večer navil liki budilnik. Včasih sem premišljeval, ali se mar nikdar ne jezi, če je še trudna, pa mora zlestiti iz tople, čeprav ne premeheke postelje. Ali ni njen spanec nikdar bolj trden? In če še mora trudna vstati v mrazu, se menda vsaj neprijetno počuti.

Ali izvedel sem, da se ni nikdar kaj enakega pripetilo. Avtomat je bil navit, pa vstajal je brez misli in brez občutkov. Iz ne popolnoma zanesljivih virov sem zajel pripoved, katero ponavljam z največjo reservo, da je Manica v prejšnjih letih — a tega je menda že dolgo — včasih vendar nekaj mislila. Seveda to ni bila nikakršna komplicirana misel. Izrazi se jo lahko z eno samo, kratko besedo: Moram!

Kolikor Manica ni bila avtomat, je bila sama vtelesena dolžnost. Toda tudi prepričanje, iz katerega je to čustvo dolžnosti izviralo, je bilo docela enostavno. «Živeti, jesti treba, torej treba zaslužiti».

V tem je imela Manica pač prav. Tudi pri avtomatih se mora kaj storiti, da delujejo.

Toda glave si ni razbija'a o dilemi: Ali treba jesti, da se dela? Ali treba delati, da se je? Z mislimi se sploh ni ukvarjala. Morda zato, ker jo je vsaka misel bolela, ker je bila vsaka težka in neprijetna... Prav tako ni imela nobenih želja, nobenih ciljev, nobenega upanja... Take reči imajo avtomati samo v pravljicah.

Nekdaj je bilo pač nekoliko drugače; pred petnajstimi leti, petnajstimi, šestnajstimi — kali? Takrat ni bila avtomat, ampak mlado dekle. V prsih ji je nekaj ropotalo, ščipalo jo je pod rebri, oči so se ji včasih raztegnile in pogledale v svet, kakor bi nekaj iskale. Saj veste, kako je to pri mladih dekletih. Sama želja jih je, samo pričakovanje. Nekaterim se želje izpolnijo, nekatera kaj učka... ne vsaka.

Manica je bila izmed slednjih. Pa to je sedaj minilo. Nikdar ne misli več na to, ne tozuje, ne koprni, ne žaluje.

Kadar umrje, pa jo bodo morda razudili, tedaj bodo našli med rebri kamen čudne oblike, podoban človeškemu srcu. Samo neka mala izdolbina bo v njem, drugače vse navaden kamen. Tam, ker je tista luknjica, je nekdanj nekaj bilo, kar je minilo.

Čudno! Nocoj nekaj manjka avtomatu. Spati ne more, da si je že pozno. Ob tej uri sicer vedno spi. Vrag ve, kako je tu prišlo nocoj.

Dalje prih.

beti, da pride v deželo ustavno delo. To se pa da zagotoviti le z enim sredstvom.

Vir vseh homatij v deželni zboru je njegov sestav. Goriski parlament je pravi simbol avstrijske povrhnosti in brezbriznosti, liste avstrijske lastnosti sploh, ki se ji po nemško pravi slendrian. Šele pred dvema letoma se je izdelala volilna reforma za ta deželni zbor in že se kaže, da ni ničesar izboljšala, temveč je še poslabšala položaj. To pa seveda ni čudno, če se spomnimo, da poslanci sami niso prav vedeli, kakšen je načrt, ki so ga imeli v roki, pa so šele par mesecev pozneje spoznali, za kakšno pokveko so glasovali. V Avstriji je dosti slabih volilnih redov; ampak take kolobocije ni nikjer kakor na Goriskem. Jasen je bil v celi reformi le en namen: Preprečiti socialni demokraciji vstop za vsako ceno. Zaradi tega se volijo v splošni kuriji vsi trije poslanci za vse okraje skupaj, kar je popolnoma nasprotno vsem določbam za ostale razrede.

Če bi imela vlada količkaj jasnega vida, bi morala spoznati, da je sedanji volilni red glavni vzrok vseh nepravil. In sama bi morala napeti vse moči, da bi dosegla resnično demokratičen in pravičen volilni red. Kako se bo vlada zavedala te svoje naloge, ne moremo vedeti. Prav nič pa ne dvomimo, da bo moralo ljudstvo same prav energično pokazati svojo voljo ter prisiliti vlado in deželni zbor, da pogledata pameti v obraz.

Volilna borba na Goriskem bo torej za socialno demokratico morala v prvi vrsti imeti značaj borbe za volilno pravico. Če more stranka doseči kak mandat, je gotovo dobro, a seveda le tedaj, če ga more doseči s svojo močjo, brez koncesij in kompromisov. Najvažnejše pa to sploh ni. Glavna naloga socialne demokracije v deželi je organizirati agitacijo za splošno in enako volilno pravico ter jo spraviti na tako višino, da jo bodo vlada in meščanske stranke morale vpoštevati.

Splošna in enaka volilna pravica je geslo, ki mora v sedanjem boju na Goriskem zadoneti od enega konca do drugega. In ta klic ne sme utihniti, dokler se opravičena terjatev ne uresniči.

Politični položaj na Goriskem.

(Poročilo sodruga dr. Tume na goriski deželni konferenci.)

Če hočemo razumeti naš politični položaj, se moramo nakratko ozreti na splošni položaj, ker v njem vidimo pota, katera moramo hoditi tudi mi. Ozirajoč se na podrobnosti domačega boja, vidimo stremeljenje posameznih oseb, a nikake načelnosti. Socializem je danes široko razpletena, od učenja-kov priznana veda, nov svetovni nazor, nova, lahko rečemo boljša vera, ki se oznanja trpečemu človeštvu. V delavskih srcih in iz delavskega instinkta se je socializem zarodil, po večakih izvedel svoj sistem, tako da stoji danes poleg krščanskega kot drug svetovni nazor, ki je zmogel izboljšati razmere delavskega ljudstva. V tem vidi tudi goriska socialno-demokratična organizacija svojo bodočnost, ve, da je mogoče slediti edino tej novi ideji, tembolj, ker je naša zanemarjena in zapeljana goriska dežela v celi Avstriji najbolj proletarska po ekonomičnem sestavu in, lahko bi rekli, tudi po instinktu prebivalstva.

Na Angleskem je socializem celo od starih zgodovinskih strank fevdalnih in liberalnih, danes docela priznan, tako da so te mogočne stranke delavstvu in socializmu dale zastopnika v ministertvu.

Na Francoskem vidimo, da socialni demokratje niso v parlamentarni večini, vendar njih stranka odločuje usodo francoske države. Stare mogočne stranke so se morale demokratizirati, ako niso hotele izginiti.

Na Nemškem je od 9 milijonov volilcev $3\frac{1}{2}$ miliona socialno-demokratičnih, tako da je socialna demokracija numerično najmočnejša stranka in so vladni krogi odvisni od tega, kako se vede ona kot predstavateljica delavskega ljudstva.

V Avstriji imamo v parlamentu 88 zastopnikov, ki s svojo, četudi negativno pozicijo, odločajo in lahko rečemo, da preko volje socialnih demokratov ne more nobeno ministertvo in nobena vlada več obstajati.

Dotakniti se hočemo še točke, ki je za nas jako pomembna, namreč položaja socialno-demokratične stranke na Ogrskem, kjer se najbolj teroristično zatira. Vlada ni razpustila le železničarskih, marveč celo vrsto strokovnih organizacij, stavlja za-

preke njih ustanavljanju, ovira delo političnih organizacij in združevanje. In kaj je rezultat? Da se delavstvo organizira v socialno-demokratični stranki bolj in bolj ter da prodira socialno-demokratična ideja v vse sloje prebivalstva, tudi kmečkega ljudstva, tako da je menda v celi Evropi med kmečkim ljudstvom na Ogrskem največ pristašev socialno-demokratične stranke. Zlasti med rumunskim in slovaškim narodom zatira vlada vsako prosto gibanje, merilo za vpliv socialno-demokratične stranke je, da je med temi narodi celo nižje duhovstvo začelo klicati: «Proč cerkve od države, delimo si delavci-duhovniki bogate dohodke skofov in vladnih zastopnikov!» V tisti državi, kjer se torej socializem najbolj zatira in zasleduje, prihaja tudi do največmentnejšega izbruha.

Hotel sem dvigniti pogled na to svetlo stran socializma, predno preidemo na malenkostne, skoro obupne domače stvari.

Zanima nas posebno letošnji položaj, ko je deželni zbor po kratkem obstanku zopet razpuščen. Naš deželni zbor nima sicer na sebi bogve kake važnosti, ali volitve so poučne, ker kažejo moč naše in ostalih političnih strank. Vse delo našega deželnega zbora je bilo pravzaprav izkoriščanje po posameznih osebah. Boj med strankami se nam predstavlja v osebnem prepiru med dr. Pajerjem, Faidutijem, Gregorčičem in Gabrščkom. Odločevalo ni politično mnenje ne gospodarsko stremeljenje, ampak boj je šel le med posameznimi osebami za odločilna politična mesta, brez ozira na načela in ljudske interese.

Dalje prih.

Dopisi.

Solkani pri Gorici. Mladi gospod Vladimir Knaflič, ki prodaja svojo modrost v zakotnem „Narodnem Delavcu“, namesto da bi si je sam izkušal kaj pridobiti, je v omenjenem lističu dejal, da so mu solkanski socialisti žugali, da ga napadejo, če pride sem. Gospod Knaflič, ki mu nedostaja marsikaj drugega, ima vsaj bujno fantazijo. Bodi mu torej povedano, da ni prišlo solkanskim socialistom niti v sanjah kaj takega na misel, ker nimajo toliko straha pred gospodkom, da bi se ga morali braniti s takimi sredstvi. Narobe. Že večkrat smo rekli, da naj pride k nam. Da pa ne bo izgovora, ga tukaj javno pozivamo, naj pride v Solkan in naj napravi javen shod. Ne las na glavi se mu ne bo skrivil, če si ga ne skrivi sam. Le pride naj že enkrat, pa naj nam razloži svojo modrost.

Iz stranke.

o Člane deželnega političnega odbora vabim, da se zanesljivo udeležijo seje, ki se vrši v petek zvečer ob 6. uri v prostorih strokovnega tajništva.

Anton Kristan.

o Zbor strankinih pristašev v Trstu se vrši v petek, dne 30. t. m. v „Delavskem domu“ I. nad. ob 8. in pol zvečer. Sodrugi so naprošeni, da se tega zborovanja udeležijo polnoštevilno ter da prinesejo s seboj strankino izkaznico.

o Okrajna organizacija v Trstu je imela v petek, 23. t. m. ob pol deveti uri zvečer sestanek članov v „Delavskem Domu“. Predsednik je poročal, da je sodrug Milost odložil predsedništvo in izstopil iz političnega odbora ter da je politični odbor sprejel odstop na znanje, ker pojde sodrug Milost s 1. avgustom za organizacijskega tajnika na Predarlberško, vsled česar seveda ne more ostati član tržaškega političnega odbora. To se vzame na znanje.

Potem prečita tajnik pismo sodruga Šolarja, ki naznanja, da odloži mesto v nadzorovalnem odseku pol. odbora v Trstu. Ker je pismo naslovljeno na politični odbor, ki pa ni kompetenten sprejemati demisijske nadzorovalcev, se predlaga članom okrajne organizacije. Navzoči vzamejo soglasno demisijo Šolarja na znanje ter sklenejo, povabiti ga na zborovanje, ki bo v petek dne 30. t. m., da raztolmači svoje razloge. Nato prečita predsednik nov poslovnik zaupniškega zbora, ki ga navzoči po kratki debati enoglasno odobri. Nato naznani predsednik, da se začne na podlagi novega zaupniškega poslovnika s prihodnjim tednom volitve v zaupniški zbor ter naprosi sodruga, da bi pri tem kolikor mogoče olajšali delo političnemu odboru s svojim sodelovanjem. Naznanil je tudi, da ostanejo sedanji člani političnega odbora na svojem mestu do končanih volitev v zaupniški zbor, da bodo vodili volitve. Po volitvah oddajo takoj svoja mesta in bo dolžnost novega zaupniškega zbora, da preskrbi sestavo novega političnega odbora, ki ne bo sestajal več iz 5, marveč iz 13 članov, ako bodo zaupniki odobrili organizatorični načrt, ki jim ga bo sedanji pol. odbor predložil na prvi seji. Sklenilo se je objaviti poslovnik zaupniškega zbora v „Rdečem Praporu“ ter ponatisniti ga v posebni brošurici.

Ravnatelj strelja na delavce.

V Ajdovščini stavkajo delavci že osem tednov. Stavko je vprizorila N. D. O., ker so v Ajdovščini take razmere, da je boj med delavci in podjetjem obenem boj med Slovenci in Neslovenci. Tam, kjer odira delavce slovenski izkoriščevalec, seveda ne sme nastopiti komedijantska N. D. O. Uprizoritev te stavke je bila tako brezvestna, kakor vse kolobocije te klike konfuznih nepridiprav. Poganjati delavce, ki so se sinoči »organizirali«, danes v stavko, je neodpustna lahkoumnost. Seveda niso ženski vodje N. D. O. niti v sanjah premislili, da je treba proučiti konjunkturo in vse razmere, preden se sklene stavka. Da se delavcem v Ajdovščini zelo slabo godi, je stara resnica, in če bi se bili organizirali takrat, ko jim je socialna demokracija dajala priliko, bi se jim danes že drugače godilo. A slab položaj še ne zagotavlja zmage. Ajdovskim delavcem želimo iskreno, da bi si izboljšali položaj, toda v njihovem interesu se mora že povedati, da se tako ne začenjajo stavke.

No, v nedeljo se je zgodilo v Ajdovščini nekaj, kar je sicer le še v najzapuščenejših krajih Galicije in na Ruskem mogoče. Ves dogodek pač še ni popolnoma dognan, a to, kar se ve, je dovolj razburljivo. Ravnatelj Amann je s svojim sinom streljal na delavce ter je enega ranil. Najprej je bil shod, potem pa so šli vsi delavci pred tovarno — čemu, se ne da točno konstatirati iz poročil. Tudi še ni dognano, kdo je prvi začel. Ravnatelj prikazuje stvar tako, da so delavci napadli, on pa da se je le branil; nasprotno se pa trdi, da je streljal na delavce, ko so prisli do tovarne, a to jih je tako razkačilo, da so začeli pobijati šipe in so celo demonstrirali nekoliko objektov.

Ko dobimo natančnejša poročila, jih objavimo.

Vabilo na naročbo.

Sodruga in prijatelje vabimo na novo naročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla naročnina koncem meseca julija, da jo zopet obnové.

„Rdeči Prapor“

izhaja trikrat na teden ter velja

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto	K 14.—
za pol leta	„ 7.—
za četrt leta	„ 3-50
na mesec	„ 1-20

Za Nemčijo:

za pol leta	K 7-90
za četrt leta	„ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta	K 9-50
za četrt leta	„ 4-80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj priporočajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in kavarinah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim ga pošljemo na ogled.

Upravištvo „Rdečega Prapora“.

Shodi.

Na Glincah pri Ljubljani v petek, 30. t. m. ob pol 8. zvečer v gostilni »Amerika«; poročevalec sodrug Ethin Kristan.

Na Mostah oz. Selu v petek, 30. t. m. ob pol 8. zvečer v gostilni pri Zakotniku; poročla sodrug Iv. Kocmur.

V Ljubljani v nedeljo, 1. avgusta ob pol 10. dopoldne

na vrtu »Narodnega Doma«

povsod z dnevnim redom:

Zaključitev državnega zbora.

Sodrugi!

Udeležite se vseh teh shodov v polnem številu! Agitirajte in pripeljite svoje žene s seboj!

Okrajna odbora

za Ljubljano in ljubljansko okolico.

Shod v Trzinu. V nedeljo, 1. avgusta se vrši v Trzinu pri Petarju javni ljudski shod z dnevnim redom: »Namen in posledice obstrukcije v drž. zboru.« Začetek točno ob 3. uri popoldne. Govoril bo sodrug Ivan Tokan iz Ljubljane. — Sodruga opozarjamo na obilno udeležbo.

Shod na Jesenicah. V nedeljo, 1. avgusta se vrši na Savi pri Jelenju javen shod. Začetek ob 3. uri popoldne. Dnevni red: «Namen in posledice obstrukcije v državnem zboru». Poročevalec, sodr. Anton Kristan iz Ljubljane. Sodrugi, agitirajte za obilno udeležbo. — Dopoldne se vrši istotam ustanovni shod «Konsumnega društva za Jesenice in okolico». Prosi se, da pridejo vsi tisti, ki so že vpisani, oziroma ki se nameravajo vpisati.

Po Goriškem so bili zaupni shodi krajnih organizacij v soboto, 17. t. m. v Solkanu, v nedeljo, 18. v Gorenji Vrtojbi, v torek 20. v Podgori, v sredo 21. v Dolenji Vrtojbi. Na vseh shodih je poročal sodrug Petejan o razpravah in sklepih deželne organizacije, o pripravah za deželnozborske volitve, o kolportaži «Rdečega Prapora» i. t. d. Na vseh shodih so se volili novi krajni odbori, ki nam dajejo garancijo, da se izvrše sklepi deželne konference. Zlasti se morajo krajni odbori z vso vnamo oprijeti kolportaze «Rdečega Prapora». Načelo mora biti: Na Goriškem ne sme biti sodruga, ki bi ne jemal «Rdečega Prapora». Zlasti pa priporočamo krajnim odborom in nabiralcem naročnikov ter raznašalcem, naj delujejo na to, da bodo sodrugi jemali vse tri številke na teden, zakaj le tedaj bodo mogli redno in pazno zasledovati politično in strokovno gibanje in se poučevati o najvažnejšem, kar mora delavec vedeti. Sodrugom je treba povedati, da je najboljšo orožje v političnem boju dober strankin list in najboljši agitator je zopet dober strankin list. Posebno potrebno je, da se razširi «Rdeči Prapor» sedaj, ko se prične volilni boj. Svoje nasprotnike poznamo ter vemo, da bo treba mnogo boja, ki ga nikakor ne bi mogli opraviti brez dobrega glasila. Pozivamo torej vse sodruge na neumorno delo za «Rdeči Prapor».

Domače vesti.

— **Kranjski klerikalci** so se lani strahovito razjezili, da jih ljudje imenujejo klerikalce. «Slovenec» bi bil radi tega skoraj iz kože skočil. Zato je zanimiv uvod, ki ga je napisala mariborska «Straža» svojemu poročilu o klerikalni paradi v ljubljanskem «Unionu». Takole začenja: «Neprestan stik z ljudstvom je naredil naše slovenske katoliške stranke tako močne kakor so...» Ker je cirkus v Unionu priredila kranjska S. L. S., se mora torej po zadržilu «Straže», ki pač ve to, smatrati za katoliško. No, in katoliško v politiki, to je pač menda klerikalno?

— **«Slovenski Narod»** se je še te dni rogal ljudem, ki sanjajo o skupnem gospodarskem delu s klerikalci. In v ponedeljak je že začel tarnati, da klerikalci ne marajo sloge. Kako se norčuje sam iz sebe!

— **Strahno neurje** je bilo v soboto na Stajerskem. Toča je popolnoma uničila polja in vinograde, a napravila je tudi na hišah grozno škodo. Najhujše je bilo v ormožkem kraju. Nekaj časa je bil tako strahovit vihar, da je letela opeka kakor listje po zraku. Drevje je golo, mestoma je silni veter izruval stara, močna drevesa, koruza je kratkoma uničena, vinogradi so opustošeni. Toča kakor pest debela je pobila v smeri od Zerkove pri Sv. Petru nižje Maribora čez Jerčovo, Metavo, Jablanec, Sv. Rupert, Sv. Lenart, Sv. Trojico, ormoški, svetinjski in ljutomerski okraj in tudi Halozam ni prizanesla. Potrla je vse prideleke, ki so ostali na njivi. Kmetje obupavajo; ne vedo, kako bodo prehranili sebe in živino. Koruza, oves in del pšenice je uničen, da ubogi kmet ne more dobiti niti enega zrna. Različne živali, kakor zajce, perutnine i. dr. je pobila toča popolnoma. Hiše, ki so z opeko krite, so vse razkrite, ker vsa opeka je potrta popadala na tla. Sadja ni ostalo niti enega na drevesu. Gorica je za par let uničena; grozje plava po potokih. Ta toča se je usipala brez vsakega dežja. Kaj takega tudi najstarejši ljudje ne pomnijo. — Tudi po Gorenjem Stajerskem je toča v par minutah vse pobila. Vse je golo. Tudi okna so razbita. Na stotine rodbin obupa. — Škoda se ceni na več milijonov.

— **Na Grotu** v nedeljo v hotel «Olimpia», kjer prirede ondotni sodrugi veliko vrtno veselico v korist «Ljudskega odra» in lista «Il Lavoratore». Peli bodo delavci slovenskega in italijanskega pevskega zbora izbrane pevske točke. Svirala bo dobro znana nabrežinska godba pod vodstvom kapelnika Mojca. Vmes bo posloval čudezni srečolov. Zvečer ples na posebnem prostoru. Vrt bo krasno odčen s cvetjem; zvečer beneška razsvetljava. Vstopnina 40 vin, za osebo. Začetek ob 4. popoldne. Sodrugi, udeležite se te veselice v največjem številu!

Strokovni pregled.

Zveza lesnih delavcev v Ljubljani ima v nedeljo, dne 1. avgusta 1909 ob 9. uri dopoldne v salonu gostilne «pri Levu» polletni občni zbor. Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Nadomestne volitve v odbor. 3. Boj mizarjev na Dunaju. 4. Raznoterosti. Mizarji se vabijo, da se zborovanja polnoštevilno udeležijo.

Seja strokovne komisije v Trstu dne 22. t. m. Navzoči so vsi člani. Predseduje sod. Jernejčič F. Sodrugi Panek odlaga mesto podtajnika strokovnih organizacij in odstopi iz strokovne komisije. Imenuje se sod. Covitz za blagajničarja ter se sklene, naprositi poslanca, sod. Olivo, da sprejme mesto predsednika strokovne komisije. Nato se prečita pismo skrajne skupine privatnih uradnikov in trgovskih uslužbencev, da bi strokovna komisija imenovala mesto odstopiškega Pagninija novega zastopnika, ki ima nalogo posredovati pri Lloydovem vodstvu zaradi spomenice, ki so jo vložili Lloydovi pisarji. Izvoljen je sod. Oliva. Vzame se na znanje poročilo sodruga Zolije, da se je na seji vodstva glavnih skladišč v Trstu sklenilo, sezidati začasno v prosti luki kopel za težake in premogarje. Kopelj bo sezidana ob hangarju št. 5 in bo merila 230 m².

Seja odborov strokovnih organizacij v Trstu dne 24. t. m. Navedeni sklepi strokovne komisije so vzeti na znanje. Z veseljem se vzame na znanje, da sprejme sodrug Oliva mesto predsednika strokovne komisije. Na to se sprejme soglasno sledeča resolucija: «Strokovna komisija, vodstva strokovnih organizacij ter stranka izjavljajo, da ne prevzamejo nobene odgovornosti za nastope tistih oseb, ki kljub temu, da niso več člani ne stranke, ne strokovnih organizacij še vedno zasedajo zaupna mesta, na katera so bili izvoljeni v imenu stranke in strokovnih organizacij ter izrekajo dotičnikom nezaupnico». Ta resolucija zadene bivše sodruga Faina, Colombina in Pechiarja, ki so bili v imenu stranke izvoljeni v vodstvo bolniške blagajne, Corrieria, ki je bil izvoljen v podpredsedništvo zavarovalnice za nezgode ter Schneiderja in Cacicha, ki sta bila izvoljena kot prislednika v obrtno sodišče v Trstu. Pričakovati je tedaj, da omenjene osebe odlože po tej resoluciji mesta, ker ne pripadajo več stranki, v imenu katere so bili izvoljeni. Na tej seji so se razpravljale nadalje zaupne zadeve in stvari, tičeče se nadaljnjega agitačnega in organizatoričnega dela.

Klesarji v Pulju so predložili delodajalcem spomenico za izboljšanje plače in delovnega časa. Klesarji se zato prosijo, da ne prihajajo v Pulj iskat dela.

Klesarji stavkajo v Trstu. Natančnejše poročilo sledi v soboto.

Zadnje vesti.

Za trgovinske pogodbe. Dunaj, 28. julija. Več stajerskih občinskih zastopov je zadnji čas vposlalo vladi resolucije, ki zahtevajo ureditev trgovinskih in prometnih razmer z balkanskimi državami v zmislu potreb industrije in obrti. V enakem zmislu so prišle tudi vloge od mnogih obrtnih združenj, ki izražajo upanje, da se čim prej uvede pogajanje z balkanskimi državami.

Briandov kabinet. Pariz, 28. julija. Včeraj se je Briandova vlada predstavila zbornici z vladno izjavo, ki pravi, da bo novi kabinet nadaljeval politiko miru in napredka. Kabinet polaga važnost na to, da se varujejo ugled in pravice Francije ter bo varoval alianco Francije in njena prijateljstva z vso zvestobo. Vlada bo pred zaključitvijo zakonodajne dobe zahtevala od zbornice starostno zavarovanje delavcev, nadalje bo skrbela za organično reformo mornarice. Tudi naraščajoči dohodninski davek ter uradniško pragmatiko ima v programu. Nadalje napoveduje vlada volilno reformo na podlagi proporcionalnega sistema, izboljšanje prometnih razmer in poljedelskega obrata in carinsko reformo v zmislu prejšnjega kabineta. Poslanca Laffere (socialni radikalec) in Lauraine (radikalec) interpelirata Brianda, če bo novi kabinet vladal s socialnimi radikali, oziroma z radikali. Briand izjavlja, da se predstavlja zbornici tak, kakršen je bil vedno tekom sedmih let sodelovanja z radikali. Red in mir na zunaj in na znotraj je program vlade, ki bo v najširši meri varovala svobodo in skrbela le za to, da se izogne krvavim in usodepolnim nemiroma. Ministrski predsednik zahteva od zbornice, naj mu zaupa z ozirom na politiko brez nasilja in brez slabosti. Zbornica sprejme dnevni red, ki izreka vladi zaupanje s 306 proti 46 glasovom.

Krvavi car na potu. Kiel, 27. julija. Ruska jahta «Sjevernaja zvezda», na kateri je minister izvoljskij in nekaj carjevega spremstva, je došla v luko.

Kiel, 27. julija. Rusko carsko brodovje, ki steje jahto «Štandart» s carsko družino, križarko «Rjurik» in tri torpedovke, se je zasedrlo v eckernförderški luki. Car Nikolaj se je s carico in z otroci ter s princesinjo Heinrich in z velikim vojvodom hesenskim odpeljal v grad Hemmelsmark.

Kročansko vprašanje. Pariz, 28. julija. Agence Havas ne ve ničesar o tem, da bi se bila na Kreti razvila grška zastava.

Obsodba dijaka Dhingre. London, 28. julija. Indski dijak Dhingra, ki je iz političnih razlogov ustrelil angleškega podpolkovnika Curzana, je bil obsojen na smrt. Njegova kazen se izpremeni v dosmrtno ječo, ker se boje, da bi se punt v Indiji silovito dvignil, če bi res izvršili smrtno obsodbo.

Poneurečen let čez kanal. Dover, 28. julija. Včeraj je Latham vnovič skušal preleteti kanal med Francijo in Anglijo, toda dva kilometra pred angleškim obrežjem je zopet padel v morje. Rešila ga je torpedovka, ki ga je spremljevala. Latham je na glavi nekoliko ranjen, tudi njegov letalni stroj se je nekaj poškodoval. V kratkem pa namerava Latham, ki se je že vrnil v Calais, ponoviti svoj let.

Novi Jork. 28. julija. Orville Wright je bil s svojim zrakoplovom včeraj 72³/₄ minute v zraku ter je preletel 40 milj na uro.

Črna gora pumpa. Cetinje, 28. julija. Črnogorska vlada misli najeti 6 milijonov frankov posojila. Finančni minister je odpoval v inozemstvo. Francoske in angleške banke so baje pripravljene, posoditi denar ob ugodnih pogojih. Za jamstvo bi imeli služiti carinski dohodki in solni monopol. Iz novega posojila se ima poplačati tekoči dolg, ki znaša 1.380.839 kron.

Maroko. Barcelona, 28. julija. Vsled generalne stavke so bili včeraj tukaj hudi nemiri. Orožniški stotnik, trije orožniki in osem demonstrantov je ubitih, 20 oseb pa je ranjenih. Železniška zveza s Tarraso je pretrgana.

Madrid. 28. julija. Vse privatne vesti iz Maroka javljajo, da so bile španske izgube v bitki pri Melili večje, nego javljajo oficijozna poročila. Ranjenih je bilo 400 Špancev, padel je general Vintov in več častnikov.

Madrid. 28. julija. Z dežele prihajajo nove vesti o upornem gibanju. Vlada hoče odstopiti in zameniti jo ima vojaška diktatura.

Pariz. 28. julija. Vse vesti iz Melile so zelo resne. General Marins zapoveduje baje 14.000 možem, vendar se bo moral omejiti na obrambo. Tukaj živec Španec sodi, da je treba za premaganje ustaje najmanj 100.000 mož; dotični pozna dobro Kabile. Neka stotinja se je baje branila iti v boj.

Pariz. 28. julija. Tukašnji časopisi dobivajo vesti iz Madrida in Barcelone, da so bile španske čete pri Melili poražene ter da so izgubile 600 do 800 mož.

Dunaj. 28. julija. Vesti iz Madrida pripovedujejo, da so delavci naskočili policijo in porušili vse železniške, brzojavne in telefonske zveze z mestom. Pri Harazi so užgali železniške vagonne ter leseni most, drug most so pa razdejali z dinamitom. V Pueblo Novo je množica naskočila samostanu, ubila enega meniha in ranila več drugih. V Barceloni pa so bili ubiti troje stavkajoči delavci in 45 je ranjenih.

Madrid. 28. julija. Ministrstvo za notranje zadeve naznanja: Včeraj popoldne je bila zveza z Barcelono popolnoma pretrgana. V Tarragoni so ustasi zažgali vagonne in ustavili vsak vlak. V Barceloni so se zgradile barikade. Zandarmerija in policija je morala večkrat rabiti orožje. Na generalnega guvernerja se je na cesti streljalo.

Barcelona. 28. julija. Socialisti so imeli tajan shod, kjer so sklenili, delati vladi na vsakem polju težave. Policija je zaprla dva nevarna anarhista.

Rusija in Perzija. Teheran, 28. julija. Zdi se, da išče Rusija povod za konflikt s Perzijo. Topove kosaške brigade si je Rusija prisvojila in jih noče izročiti, vsled česar je nova vlada v težkem položaju, ker ne bi mogla nastopiti z zadostno močjo, če bi se uprle reakcionarne čete. Baje hoče Rusija poslati še 20.000 mož v Perzijo.

Peterburg. 28. julija. Tukašnji listi prinašajo razburjajoče vesti, da se pripravlja bombardma na Teheran. Iz mnogih mest se javlja o gibanju v prid odstavljenemu šahu. Zdi se, da je to pretveza, da ostanejo ruske čete v deželi.

Teheran. 28. julija. Perzijska vlada je naznanila Rusiji, da ne more na noben način plačevati apanaže šahu, ki ni odstopil, temveč se je moral naravnost kot izdajalec ustave odstaviti. Tudi takozvano privatno premoženje Mohamed Alijevo ni njegovo, temveč je kronska last in pripada novemu šahu. Ta pa ima pravico, skrbeti za svojega očeta. Končno zahteva nota, naj ruske čete v primernem času zapuste deželo.

Teheran. 28. julija. Baje je 1200 ruskih vojakov zapustilo Kazvin, pa marširajo proti Teheranu.

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodele li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

"Rdeči Prapor"

Beg iz ruske ječe.

Na vseh koncih in krajih so ruske ječe prenapolnjene. Dannadan gonijo vanje politične zločince in človek, ki ga imajo carjevi biriči v krempljih, je takorekoč mrtev za ta svet. Nadzorovanje jetnikov je ne le tako strogo, temveč tudi brutalno kakor v nobeni civilizirani državi. Znamo je n. p., da imajo straže nalog, kratkoma streljati na jetnike, če se le prikaže na oknu. Izreden slučaj je torej, če se komu posreči, ubežati iz batjuškine jetnišnice. Tak radosten slučaj se je primeril dne 14. julija.

V moskovski ječi je bilo dvanajst mladih deklet, obsejenih na dosmrtno prisilno delo. Ena je bila zaprta radi navadnega pregreška, vse druge radi političnih zločinov, ker so bile članice socialno-demokratske stranke. Tem dekletom se je dne 14. posrečilo uiti.

To se je zgodilo tako. Neka gospa Torasova se je oglasila v ječi za pazniško službo. Sprejeli so jo in ona je opravljala svoj posel tako točno in vestno, da si je kmalu pridobila takorekoč neomejeno zaupanje ravnateljice. Prav na to je pa čakala. Če bi bila gospa ravnateljica vedela, da se «gospa Torasova» drugače piše, in da je sodruginja njenih jetnic, bi ji bila najbrže kljub točnosti in vestnosti kaj manj zaupala.

Zvečer 13. julija je bila gospa Torasova nenavadno vesela. Ves čas je pela. To je bilo dogovorjeno znamenje in dekleta so vedela, da ne smejo spati. O polnoči je gospa Torasova prevzela inšpekcijo, ob 2. po noči je odprla celico, v kateri so bile njene jetnice. Ponarejene ključke drugih vrat si je prej priskrbela in tako je odpeljala svojih 12 deklet pri zadnjih vratih skozi stransko ulico na presto ter se tudi sama ni več vrnila.

Zal, da so drugi dan dvoje deklet vendar prišli, ko sta hoteli, preoblečeni v moško obleko, najeti voz na kolodver moskovsko-jaroslavske železnice. Kako je z ostalimi desetimi, se doslej še ne ve.

Pomočnik ministra za notranje zadeve, general Kurlov je ukazal strogo preiskavo, ki pa doslej ni dognala ničesar.

Listnica uredništva.

Trst: Poslovnik zaupniškega zbora v sobotni številki.

10—10

Brivnica in česalnica

Anton Bočkaj

Ljubljana, Kolodvorske ul. 24

se najtopleje priporoča.

--- Solidna postrežba! ---

Pozor!

Pozor!

Toplo se priporoča kavarna

„ILIRIJA“

Ljubljana 31—10

Kolodvorske ulice (3 minute od južnega kolodvora)

!!! Odprta vsak dan celo noč. Posebna soba na razpolago. !!!

Proda se posestvo

v Zagorju ob Savi

3—2

blizu farne cerkve in pet minut od rudnika oddaljeno, ki obstoji iz dveh hiš, enim hlevom in lepim vrtom okrog hiš. V hišah stanovanje za štiri družine. Proda se po nizki ceni. Več se izve pri M. Čobalu v kons. društvu v Zagorju.

Za veselice

in druge prireditve korijandoli, šaljive predmete za bazar, lampione, za šaljivo pošto izredno cene in lepe razglednice, serpentine i. t. d. priporoča

Ivan Vrečko

52—17

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Trgovina s papirjem.

Josipina Herrisch

Ljubljana, Židovske ulice 7

priporoča svojo bogato zalogo moških, ženskih in otročjih čevljev, gamaše itd. najnovejše oblike, zelo trpežne in elegantne fazone.

Zunanja naročila točno. 14—10

Katinka Widmayer

trgovina pri „Solncu“ za vodo

Pogačarjev trg

priporoča svojo veliko zalogo

45—26

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluze, obleke, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezanje umetnih cvetlic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne „peče“ vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: Celuloid-ovratniki, prsa in manšete.

Nizke cene

Našim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

Klobuke, cilindre in čepce v najnovejših fazonah in v velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo šte. 2.

52—38

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napetimi in godbo. Z ozirom na bližajočo se velikonočno in binkoštne praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodajal po znatno nizkih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastonj in poštne prosto! 52—37

35 letni velik uspeh!

52—34

Močan želodec, pravilno prebavo ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mnogo-
gokrat odlikovano

želodčno tinkturo

lekarna Plooolija

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Telefon št. 177

52—14

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

**zagrebško in
: češko pivo :**

Dolniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Barč.

Tiska (v. Pr. Lampret v Kranju.